

גאוגרפיה של המזרח התיכון

קשרי גומלין טבע אדם כגורם בעיצוב המרחב במזרח התיכון

גאוגרפיה, קיץ תשע"ח, מס' 57381

10. נפט

- א. הסבר שניים מן התנאים שאפשרו היווצרות של מאגרי נפט במזרח התיכון. (6 נקודות)
- ב. לטענת כלכלנים, כל ענפי הכלכלה בסעודיה מושפעים מן ההכנסות ממכירת נפט, ולכן על מקבלי ההחלטות בסעודיה לגוון את ענפי הכלכלה ולהפחית את התלות בנפט.
- (על פי הכתבה "לא מצליחה להתנתק מהנפט: סעודיה במיתון", דה מרקר, 13 באוקטובר 2017)
- לפניך טבלה המציגה את שיעור החשמל שיוצר מנפט בעולם בשנים 1987-2016.
- עיין בטבלה ובגרף, וענה על התת-סעיפים (1)-(2) שאחריהם.

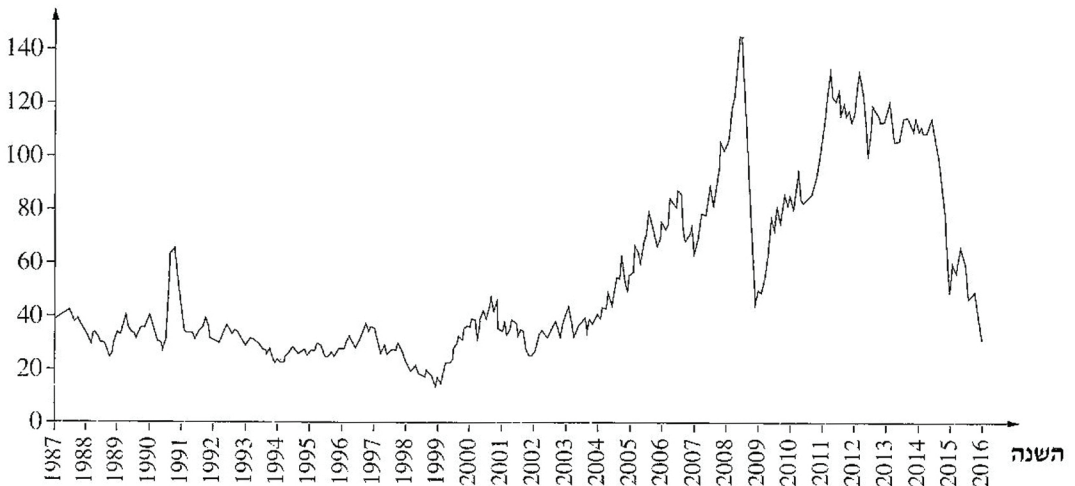
שיעור החשמל המיוצר מנפט בעולם

השנה	1990	2000	2010	2014
חשמל המיוצר מנפט (באחוזים)	11	8	4	4

(מתוך האתר www.worldbank.org)

מחיר חבית נפט
(2016-1987)

מחיר חבית נפט
(בדולרים)

(מתוך האתר www.wikipedia.org)

- (1) הסבר את ההשפעה של הנתונים המוצגים בטבלה על כלכלת סעודיה. (4 נקודות)
- (2) על פי הגרף, הסבר את ההשפעה של התנודות במחיר של חבית נפט על התכנון הכלכלי של סעודיה.

(4 נקודות)

גאוגרפיה, חורף תשע"ז, מס' 573

9. הנפט במפרץ הפרסי

- א.** הסבר שתי סיבות שבזכותן המפרץ הפרסי הוא האזור העיקרי בעולם להפקה ולייצוא של נפט. (8 נקודות)
- ב.** בריאיון לרשת הטלוויזיה אל-ערבִיָּה אמר שר ההגנה של ערב הסעודית: "יש אצלנו מצב של התמכרות לנפט".
- הסבר את הקושי שהעלה שר ההגנה של ערב הסעודית, והצג שתי דרכים שבאמצעותן ערב הסעודית מנסה להתמודד עם קושי זה. (14 נקודות)

גאוגרפיה, קיץ תשע"ו, מס' 057203, 573

11. תעלת סואץ

- א.** הסבר את חשיבותה הבין־לאומית של תעלת סואץ.
- תאר שני גורמים שהביאו לירידה בשימוש בתעלת סואץ בעשורים האחרונים. (11 נקודות)
- ב.** הסבר שתי השפעות שיש לתעלת סואץ על הכלכלה ו/או על ההתיישבות במצרים (סך הכול – שתי השפעות). (11 נקודות)

גאוגרפיה, קיץ תשע"ה, מס' 057203, 573

8. נהר הפרת

- א.** עיין באטלס ותאר את תוואי הזרימה של נהר הפרת.
- בתשובתך ציין את המדינות שהוא עובר בהן, ובכל מדינה – את יחידות הנוף שהוא זורם בהן. (10 נקודות)
- ב.** למדינות שנהר הפרת עובר בהן יש יתרונות וחסרונות ממנו.
- הסבר יתרון וחיסרון שיש למדינה שהמוצא של הנהר נמצא בה.
- הסבר יתרון וחיסרון שיש למדינה ששפך הנהר נמצא בה. (12 נקודות)

8.

מים

בטבלה שלפניך מוצגים נתונים של כמויות המים השפירים הזמינים לנפש במדינות במזרח התיכון בשנים אחדות.

עייך בטבלה, וענה על הסעיפים א-ב שאחריה.

כמות מים שפירים לנפש במדינות במזרח התיכון
(במ"ק לשנה)

השנה / המדינה	1991	2001	2011
ישראל	383	290	235
מצרים	989	832	694
קטאר	120	95	31
סוריה	1,324	1,021	809
ערב הסעודית	144	116	85
ירדן	260	191	148

(מתוך האתר www.fao.org)

א.

מגמת השינוי בכמות המים השפירים הזמינה לנפש משותפת לכל המדינות המוצגות בטבלה. ציין את מגמת השינוי, והסבר שני גורמים למגמה זו. (10 נקודות)

ב.

מייך את המדינות המוצגות בטבלה לשלוש קבוצות, לפי כמות המים השפירים שהיו זמינים לנפש בשנת 2011.

הצג את הגורם הפיזי המשפיע על כמות המים השפירים הזמינים לנפש בכל אחת מן הקבוצות (סך הכול שלושה גורמים). (12 נקודות)

גאוגרפיה, חורף תשע"ה, מס' 573

10. נפט ואוכלוסייה במזרח התיכון

א. לפיך רשימת שינויים שמתרחשים באוכלוסייה של מדינות הנפט במפרץ הפרסי בעקבות ההתעשרות הגדולה שלהן ממכירת הנפט.

בחר שניים מן השינויים שברשימה, והסבר כיצד כל אחד מהם גורם למתחים חברתיים באוכלוסייה במדינות האלה. (11 נקודות)

- הגירת מהגרי עבודה אל מדינות המפרץ הפרסי
- חשיפה לתרבות מערבית
- עלייה ברמת ההשכלה

ב. עובדים מהגרים ממדינות במזרח התיכון (מדינות מוצא) למדינות הנפט במפרץ הפרסי.

הצג יתרון אחד וחסרון אחד למדינות המוצא מהגירה זו. (11 נקודות)

גאוגרפיה, קיץ תשע"ד, מס' 573,057203

9. אקלים

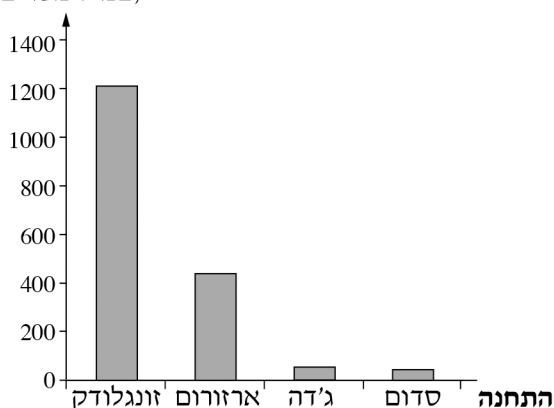
א. לפיך גרף המציג את כמות המשקעים השנתית הממוצעת שנמדדה בארבע תחנות:

זונגלודק (טורקיה), ארזורום (טורקיה), ג'דה (ערב הסעודית), סדום (ישראל).

עיינ באטלס, והסבר את הגורם העיקרי המשפיע על כמות המשקעים השנתית

בשלוש מן התחנות. (15 נקודות)

כמות המשקעים השנתית
(במילימטרים)

(מתוך האתר worldweather.wmo.int)

ב. בחלק מאזורי המזרח התיכון שורר אקלים מדברי.

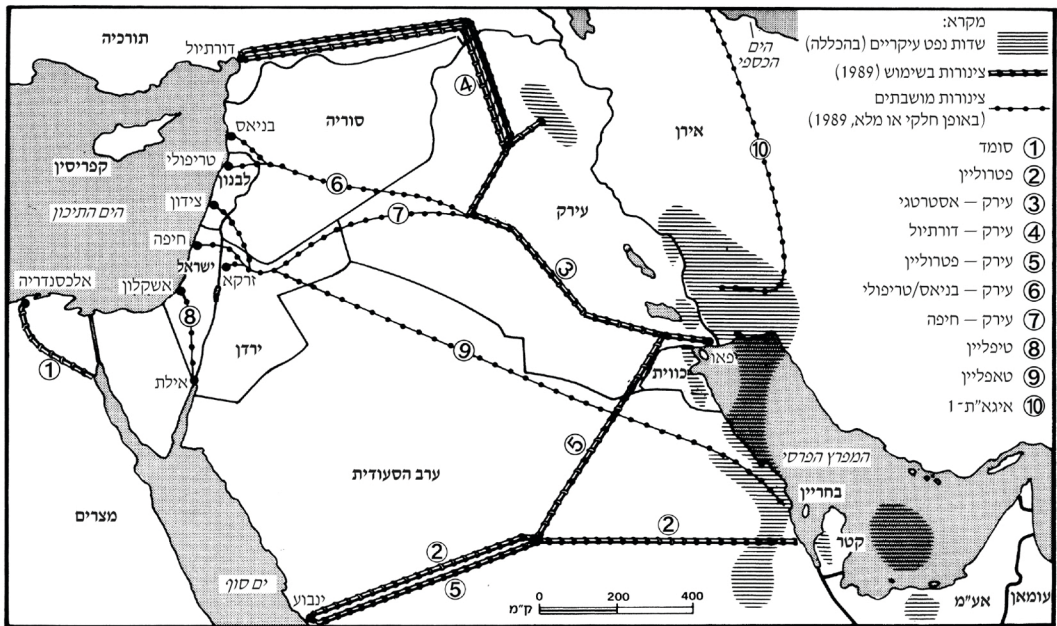
הסבר השפעה אחת של האקלים המדברי על הכלכלה במזרח התיכון, והשפעה אחת שלו

על האוכלוסייה במזרח התיכון. (7 נקודות)

9. נפט

במפה שלפניך מסומנים שדות נפט וצינורות נפט עיקריים במזרח התיכון. עיין במפה, וענה על שלושת הסעיפים א-ג (תוכל להיעזר גם באטלס).

שדות נפט וצינורות נפט עיקריים במזרח התיכון

א. הסבר שני תנאים שאפשרו היווצרות מאגרי נפט במזרח התיכון, וציין שני אזורים

במזרח התיכון שבהם קיימים ריכוזי נפט גדולים. (10 נקודות)

ב. יש הטוענים כי תוואי צינורות הנפט במזרח התיכון משקף בעיקר שיקולים פוליטיים

וביטחוניים, ופחות משקף שיקולים כלכליים.

בסס טענה זו על פי התוואי של אחד מצינורות הנפט המסומנים במפה. (6 נקודות)

ג. במזרח התיכון מצויים יותר משני שלישים מעתודות הנפט של העולם, ולמרות זאת מדינות

האזור משקיעות מאמצים רבים כדי לצמצם את התלות הכלכלית שלהן בנפט.

הסבר גורם אחד למאמצים של מדינות המזרח התיכון לצמצם תלות זו. (6 נקודות)